

2006; Schimmelfennig & Sedelmeier, 2005). Moreover, recent studies have suggested that EU has ventured into a new field of highly contested moral issues, such issues as rights of ethnic and sexual minorities, immigration policies, etc. (Leconte, 2008).

Gay rights are a particularly contested moral issue and even in the old “EU-15” where the experience with the European institutions has been longest the EU’s promotion of gay rights has not been fully accepted. Recent research shows that accession process created a perception of EU forcefully imposing the liberal values, which created a backlash against the EU and LGBT community in new post-communist member states (O’Dwyer, 2012). For non-member states like Ukraine, where the linkages with EU are still thin, the EU influence remains ever more questionable. This paper utilizes an elite cuing theory (Zaller 1992) and focuses on the direct role EU might have on such domestic attitude change.

We employ a survey experiment in order to compare the ability of EU vs domestic politics activists to influence pro-gay rights through media priming in Ukraine. The two survey experiments were conducted in spring of 2013 and summer of 2017. The fundamental question the paper seeks to answer is Does it matter where the message is coming from? Are supranational or national actors more effective in introducing change on the contested and morally charged issues like the gay rights among the citizens of non-EU member states? The answer to this question is particularly important for the future of Ukraine.

ЗНАЧЕННЯ ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ У ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ

Ірина Цебрій

Виховне значення театру для студентів-істориків важко переоцінити, адже не лише актор проживає не одне життя, ставить себе в безліч ситуацій, викликає у глядачів сльози й сміх, змушує себе любити або ненавидіти, а в театрі співпереживають не лише ті студенти, котрі безпосередньо відтворюють історичний образ на сцені, а й усі, хто за цим спостерігає, сприймаючи чи не сприймаючи за ідеал героя та далекі епохальні події.

Тому метою створення театру «Фабула» є відродження кращих театральних традицій шкільного театру Середньовіччя; ми працюємо саме за методологією середньовічного театру. Зважаючи на те, що актори театру за фахом історики, намагаємося завдяки засобам виразності театального мистецтва розкрити для глядачів віддалені в часі події, показати історичну епоху зсередини, розкрити вчинки тих творців історії, яким вдавалося її змінювати.

Театр «Фабула» працює на історичному факультеті вже тринадцять років. Основою його діяльності є дослідження та творча робота з драматичними джерелами, що пов’язані з подіями героїчної стародавньої та середньовічної історії. Чому саме ми зробили такий вибір? Відповідь на це питання не є однозначною. По-перше, його юні актори, здебільшого студенти історичного факультету, завдяки театру мають можливість пізнати віддалену у часі епоху через утілення героїчних образів і подій; по-друге, європейський театр (у розумінні сучасної європейської спільноти, якої ще не було в Античну добу) бере свій початок із Середньовіччя, тому ми намагаємося зберігати й передавати його традиції; по-третє, епоха Великого переселення народів, утворення європейських держав, долі їхніх харизматичних лідерів – це ґрунт для виховання патріотизму й моральності в сучасній молоді, розуміння відправної точки історії кожної країни; по-четверте, на перший погляд може здатися дивним, але Середньовіччя дуже близьке за духом до нашої епохи, воно знаходилося на зламі між Античністю й Новим часом, було насичене релігійними та політичними конфліктами, в його досвіді

можна знайти відповіді на гострі й суперечливі питання сьогодення, вирішити багато проблем; по-п'яте, історична наука завдяки драматургії не перетворюється на теоретичні постулати й набір сухих фактів, а оживає, повертає нас до подій тисячолітньої європейської історії.

Як зазначив один із великих філософів, «... головний урок історії полягає в тому, що люди не спроможні з досвіду історії взяти для себе жодного уроку...». Тому призначенням історичної драми є хоча б нагадування про досвід та уроки минулого (Цебрій, 2014, с. 9). Шкільна драма, що з'явилася на світ наприкінці раннього Середньовіччя (VIII століття н. е.), була започаткована її творцями на тих же засадах: наочно й емоційно знайомити школярів із біблійними та історичними сказаннями. Середньовічна містерія, що уживалася поряд із шкільною драмою, збагатила останню досягненнями «машинерії», тобто технікою сценічних ефектів. Це мистецтво було дійсно видовищним.

Аматорський театр «Фабула» поєднує в своїй діяльності досягнення як стародавнього й середньовічного, так і класичного театрів. Історичні вистави – це найкраща джерельна першооснова для цього. Ми намагаємося не брати відомі твори, бо у глядачів на них є вже вироблені стереотипи щодо режисури й до акторів-виконавців. А зважаючи на те, що наш театр аматорський і студентський, йому безумовно важко ламати ці стереотипи. Тому ми знаходимося в постійному пошуку історичних вистав про Середньовіччя, таких, які б були цікаві й повчальні студентській аудиторії, з одного боку, з іншого – стали б для усіх «евристичним відкриттям», або, хоча б «новинкою із гарно забутого минулого».

Часом буває дуже важко підібрати виставу, враховуючи специфіку студентської аудиторії. Вистава повинна мати морально-виховне значення, бути цікавою й насиченою історичними подіями. Та, окрім цього, дійство має тривати не більше 1,5 академічної години, враховуючи концентрацію уваги студентів і їхню зайнятість в університеті. Тому пошук драматичного матеріалу зазвичай триває довго.

Інша проблема з вибором вистави полягає в тому, що не кожний драматичний твір, який відповідає вище зазначеним якостям, може бути реалізований аматорським театром: у ньому може бути забагато чи замало дійових персонажів (чого просто не можна допускати), він може бути заскладний емоційно чи за недостатністю акторської техніки. А найголовніша пересторога для початку роботи над новою драмою – це відповідність персонажів юним акторам, які є на даний момент у складі театру. Особливо це відчутно, коли серед акторського складу немає таких, які можуть утілити образ когось із головних героїв. У такому випадку від драми краще ще на початку відмовитися (Цебрій, 2014, с. 7).

Варто шукати такий драматичний матеріал, де б усі персонажі відповідали нашім і можливостям акторів, що на сьогоднішній день працюють у складі театру. Відібрати студента й запросити його до театру – справа надзвичайно відповідальна; нерідко трапляється таке, що студенти, які хочуть брати участь у виставах, мають недостатньо театральних здібностей, а ті, котрі мають, – байдужі до драматичного мистецтва. Трапляються й режисерські прорахунки, коли студент, обраний на роль і запрошений до театру, у практичній роботі виявляється нездатним утілити той чи інший образ.

Нині в Україні чимало аматорських і народних студентських театрів, із якими ми системно зустрічаємося на конкурсах і змагаємося за першість. Це свідчить про те, що театральне мистецтво на наших теренах успішно розвивається й не лише професійне драматичне мистецтво. Те, що в Україні продовжують відбуватися театральні конкурси й фестивалі на аматорському рівні, не просто стимулює молодь до творчості, а й дає їй можливість художнього змагання, ознайомлення з репертуаром та пріоритетами інших, подібних нашому, театрів. Перемога на конкурсі вселяє віру в себе й свого партнера по сцені, у весь колектив, породжує бажання працювати над чимось новим.

Ми намагаємося публікувати ті історичні драми, які нелегко віднайти для нашого театру. Твори, які ввійшли до останнього видання наших п'єс, усі історичного змісту. Наприклад, історична сага «Дочки Олафа Хрестителя» шведського драматурга XVIII століття Генріка Чельгрена відкриває нам складний і протирічний світ початку XI століття, англо-дано-норвезькі й норвезько-шведо-київські політичні і людські відносини, світ кохання й зради, життя та смерті. У центрі подій долі двох дочок Олафа Шведського – Інгігерди (дружини київського князя Ярослава Мудрого) та Астрид (дружини норвезького конунга Олафа Святого) (Цебрій, 2018).

Трагедія іракського драматурга Гаїба Туами Фармана «Я прийшов вас знищити» переносить нас на азійський континент VIII століття до н.е. Головний герой твору – асирійський цар Саргон II, відомий в історії як Саргон-руйнівник. За драматичною силою і специфікою побудови цю трагедію написано в кращих зразках грецьких класиків, вона не поступається найвідомішим творам В. Шекспіра. Автор розкриває причини гибелі стародавніх цивілізацій високої культури – Хеттії, Урарту та Ізраїлю. Твір витримано в кращих героїчних традиціях.

Інші твори, хоча й мають історичне підґрунтя, знайомлять нас із життєвим і творчим шляхом діячів мистецтва Середньовіччя – іранського поета-гуманіста Абулкасіма Фірдоусі (автор безсмертної поеми «Шах-Наме»), Адама де Ла Алема (засновник музичного французького міського театру), іранця А. Харіддінні та француза Ф. Марсо – драматургів XX століття; Фрідріха Різе, лібретиста німецького композитора Флотова, представника позаминулого століття (Цебрій, 2018).

Отже, сподіваємося, що театральні традиції на факультеті не зникнуть, а вистави театру «Фабула» справлять те враження, що передбачалося авторськими замислами, познайомлять з епохами та видатними особистостями, які заслуговують на безсмертної пам'яті.

ЛІТЕРАТУРА

- Цебрій, І. (2018). *Античність і Середньовіччя в театральних образах* (Ч. 3.). Полтава: Формат+.
 Цебрій, І. В. (2014). *Героїчне Середньовіччя в театральних образах*. Полтава: ПНПУ.

REFERENCES

- Tsebrii, I. (2018). *Antychnist i Serednovichchia v teatralnykh obrazakh [Antiquity and the Middle Ages in theatrical images]* (Vol. 3.). Poltava: Format+.
 Tsebrii, I. V. (2014). *Heroichne Serednovichchia v teatralnykh obrazakh [Heroic Middle Ages in theatrical images]*. Poltava: PNPV.